

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 17/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Kansainvälisen valuuttarahaston neljäntoista yleistä jäsenosuustarkistusta ja johtokuntauudistusta koskevan päätöslauselman nro 66-2 hyväksymisestä sekä valtioneuvoston Suomen Pankille

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2011 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle Kansainvälisen valuuttarahaston neljäntoista yleistä jäsenosuustarkistusta ja johtokuntauudistusta koskevan päätöslauselman nro 66-2 hyväksymisestä sekä valtioneuvoston Suomen Pankille (HE 62/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssineuvos Asta Niskanen, valtiovarainministeriö
- vanhempi ekonomisti Kaija-Leena Rikkonen, Suomen Pankki.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) neljäntoista yleistä jäsenosuus- ja johtokuntauudistusta koskevan päätöslauselman nro 66-2. Jäsenvaltioiden jäsenosuudet kaksinkertaistettaisiin, samalla kun äänivaltaa siirrettäisiin kehittyville talouksille ja köyhille maille. Kaikki johtokunnan jäsenet tulitaisiin valitsemaan jatkossa vaaleilla.

Esityksessä ehdotetaan myös, että eduskunta antaisi suostumuksensa Suomen jäsenosuuden korottamiselle Kansainvälisessä valuuttarahastossa 1 263,8 miljoonasta erityisestä nosto-

oikeudesta 2 410,6 miljoonaan erityiseen nosto-oikeuteen Suomen Pankin varoilla sekä antaisi suostumuksensa siihen, että valtioneuvosto voisi myöntää vastavakuuksia vaatimatta 2 410,6 miljoonan erityisen nosto-oikeuden (SDR) suuruisen valtioneuvoston Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenosuuden käytöstä Suomen Pankille mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta. Samalla vanhat jäsenosuuksien korotuksiin liittyvät vastuusitoumukset kumottaisiin. Esitys liittyy valtion vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta pitää esitystä saamansa selvityksen perusteella tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esityksessä tarkoitettua päätöslauselman hyväksymistä ja suostumuseksenantoa Suomen jäsenosuuden korotukselle Suomen Pankin varoilla, esityksessä tarkoitettulle valtiontakuulle sekä sille, että aiempiin jäsenosuuskorotuksiin liittyvät vastuusitoumukset kumottaisiin.

Jäsenosuuksien korotus. Päätöslauselma sisältää ehdotuksen Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) jäsenvaltioiden jäsenosuuksien korotuksesta ja valuuttarahaston hallinnon uudistuksesta. Korotus kaksinkertaistaisi jäsenosuuksien kokonaismäärän nykyisestä ja parantaisi siten valuuttarahaston rahoitusasemaa ja toimintakykyä. Korotuksen yhteydessä suoritettaisiin lisäksi yli kuuden prosentin suuruinen ja jäsenosuuteen perustuva äänimäärän siirto kehittyneiltä jäsenmailta nouseville talouksille ja kehittyville maille. Tätä on perusteltu kehittyneiden ja kehittyvien maiden suhteellisten osuuksien muutoksella maailmantaloudessa.

Suomen jäsenosuus valuuttarahastossa kasvaisi nykyisestä 1 263,8 milj. erityisestä nosto-oikeudesta 2 410,6 milj. erityiseen nosto-oikeuteen. Tämä kasvattaisi vastaavasti Suomen valtion vastuita esityksen antojankohdan mukaan noin 1 416 milj. eurosta 2 701 milj. euroon.

Esityksen perusteluissa on todettu, ettei IMF:n jäsenosuuksien käytöstä ole aiheutunut koskaan tappioita jäsenmaille. Suomen Pankki pitää lisäksi valiokunnan saaman selvityksen mukaan erittäin epätodennäköisenä tilannetta, jossa IMF jouduttaisiin likvidoimaan niin, että siitä aiheutuisi tappioita jäsenmaille. Tämä johtuu ennen muuta IMF:n luotonannolle asetettavista ehdoista ml. luoton koko suhteessa maan kiintiöön.

Valiokunta pitää jäsenosuuksien korotusta tarpeellisenä ja perusteltuna; IMF on tärkeä taloudellinen vaikuttaja, jolla on erityisosaamista kansainvälisissä taloudellisissa pelastus-

operaatioissa. Sillä on ainutlaatuinen rooli toimia kansainvälisen raha- ja valuuttajärjestelmän kulmakivenä ja "viimeisenä luotonantajana". Jäsenosuuksia korotettiin edellisen kerran 12 vuotta sitten. Sen jälkeen niiden kokonaismäärän suhteellinen osuus maailmantaloudesta on supistunut merkittävästi. Samalla kehittyvien maiden talouksien suhteellinen osuus maailmantaloudesta on kasvanut. Lisäksi maailmanlaajuinen rahoituskriisi on lisännyt luottojärjestelyiden kysyntää merkittävästi viimeisten vuosien aikana. IMF:n rahoitusasemaa ja toimintakykyä on tämän vuoksi tärkeä vahvistaa ja tukea sen kautta yleistä valuutta- ja rahoitusjärjestelmän kautta.

Valiokunta toteaa lisäksi, että IMF:llä on paras asiaosaaminen velka- ja rahoituskriisien ratkaisemisessa. Siksi IMF:llä on ollut myös keskeinen rooli Euroopan rahoituskriisin ratkaisujen etsimisessä. Valiokunta pitää tärkeänä, että IMF:n pääoma on niin suuri, että IMF voi myös jatkossa osallistua eurokriisin ratkaisemiseen.

IMF:n rahoitus perustuu jäsenosuuksiin, jotka heijastavat jäsenmaan talouden suhteellista kokoa maailmantaloudessa. Ehdotettu korotus vastaa Suomen jäsenosuuden määrää.

Lisäksi IMF maksaa korkoa sille Suomen varanto-osuudelle, joka maksetaan IMF:lle. Tämä osuus on kiintiökorotuksen yhteydessä 25 prosenttia koko korotuksesta. Korko vastaa kolmen kuukauden kelluvaa SDR-korkoa (floating three-month SDR interest rate), ja se tuloutetaan neljännesvuosittain. Loput 75 prosenttia IMF tallettaa takaisin Suomen Pankkiin.

Valiokunta pitää korotusehdotusta Suomen osalta perusteltuna ja hyväksyttävänä.

Hallintouudistus. Hallintouudistuksen tarkoituksena on parantaa kehittyvien talouksien ja köyhien maiden vaikutusmahdollisuuksia IMF:n päätöksenteossa. Lisäksi kaikki johtokunnan jäsenet valittaisiin jatkossa vaaleilla toisin kuin nykyisin, jolloin viisi suurinta maata voivat nimittää omat johtokunnan jäsenensä. Johtokunnan kokoonpanoa on tarkoitus muuttaa myös

niin, että Euroopan kehittyneitä maita samanaikaisesti edustavien johtokunnan jäsenten lukumäärä vähenisi kahdella seuraavissa vaaleissa.

Uudistus supistaisi Suomen ääniosuutta kokonaisäänimäärästä 0,53 prosentista 0,51 prosenttiin.

Valiokunta pitää muutoksia perusteltuina. Ne kuvastavat jäsenmaiden suhteellisten jäsenosuuksien uudelleenjakoa ja kehittyvien maiden kasvavaa roolia. Johtokunnan jäsenten valintaa koskevat muutokset lisäävät menettelyn demokraattisuutta ja valinnan avoimuutta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi on jäsenasemansa edellyttämällä vaikutusvallalla mukana IMF:n työssä.

Valtiontakuu. Suomen valtio on jäsenenä IMF:ssä, mutta jäsenyyteen liittyvät tehtävät on siirretty Suomen Pankille. Suomen Pankki on myös maksanut jäsenosuudet omasta varannostaan, eikä siitä ole siten aiheutunut menoja valtiolle. Valtio on kuitenkin kantanut vastuun jäsenosuuden käytöstä Suomen Pankille mahdollisesti aiheutuvista tappioista ja antanut valtiontakuun eduskunnan suostumuksella. Takuu on tarpeen, koska Suomen Pankilla on oltava pankkia koskevan lain mukaan riittävät vakuudet luotonannossaan. Valtiontakuu on myönnetty ilman vastavakuuksia.

Menettelyä on tarkoitus soveltaa nyt myös tulevaan korotukseen. Samalla vanhat jäsenosuuksien korotuksiin liittyvät vastuusitoumukset kumottaisiin.

Valiokunta pitää noudatettua menettelytapaa tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen käyttöä myös tässä yhteydessä. Valiokunta painottaa lisäksi sitä, että IMF:n luototuksella on etusija

muihin velkoihin nähden. Valtion korvausvastuun toteutumista on pidetty sen vuoksi esityksen perusteluissa ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan hyvin epätodennäköisenä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy 15 joulukuuta 2010 tehdyn Kansainvälisen valuuttarahaston neljännen toista jäsenosuuksien tarkistusta ja johtokuntauudistusta koskevan päätöslauselman nro 66-2,

että eduskunta antaa suostumuksensa Suomen jäsenosuuden korottamiselle Kansainvälisessä valuuttarahastossa 1 263,8 miljoonasta erityisestä nosto-oikeudesta 2 410,6 miljoonaan erityiseen nosto-oikeuteen Suomen Pankin varoilla,

että eduskunta antaa perustuslain 82 §:n 2 momentissa tarkoitetun suostumuksensa siihen, että valtioneuvosto voisi myöntää vastavakuuksia vaatimatta 2 410,6 miljoonan erityisen nosto-oikeuden (SDR) suuruisen valtiontakuun Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenosuuden käytöstä Suomen Pankille mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta ja

että eduskunta antaa suostumuksen siihen, että aiemmat jäsenosuuksien korotuksiin liittyvät vastuusitoumukset kumotaan.

VaVM 17/2011 vp — HE 62/2011 vp

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Pentti Kettunen /ps	Heli Paasio /sd
jäs.	Leena Harkimo /kok	Kari Rajamäki /sd (osittain)
	Pertti Hemmilä /kok	Matti Saarinen /sd
	Jouko Jääskeläinen /kd	Sari Sarkomaa /kok
	Timo Kalli /kesk	Kauko Tuupainen /ps
	Sampsa Kataja /kok	Kari Uotila /vas
	Esko Kiviranta /kesk	vjäs. Johanna Karimäki /vihr
	Mika Lintilä /kesk	Mats Nylund /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.